

УДК 330.34

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ**FINANCIAL SECURITY OF ENTERPRISE AS AN ECONOMIC CATEGORY****Олена Борисівна ЖИХОР***д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів Харківського інституту банківської справи
УБС НБУ (м. Київ)***Андрій Андрійович ФОМЕНКО***магістр 5 курсу економічного факультету Харківського інституту банківської справи
УБС НБУ (м. Київ)
E-mail: andrewfomenko@live.ru***Olena B. ZHYHOR***Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Finances Department of Kharkiv Institute of Banking
of the University of Banking of the NBU (Kyiv)***Andrey A. FOMENKO***Graduate student of 5 year of Faculty of Economics of Kharkiv Institute of Banking of the University of Banking
of the NBU (Kyiv)*

Анотація. В статті досліджено поняття «фінансова безпека» як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Обґрунтовано авторське визначення поняття «фінансова безпека» та наведено його відмінності.

Summary. In this article a concept «Financial safety» is considered both at the state level and at the level of enterprise. The author determination of concept «financial safety» is grounded and its differences are characterized.

Ключові слова: *фінансова безпека, фінансова захищеність, фінансова безпека підприємства, фінансова безпека держави, економічна безпека.*
Key words: *financial safety, financial protection, financial security of enterprise, financial safety of the state, economic security.*

Постановка проблеми. В умовах фінансової кризи, яка характеризується великим коливанням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, загрозами його фінансових інтересів з боку окремих суб'єктів господарювання, високим рівнем фінансових ризиків, одним з актуальних напрямів управлінської діяльності підприємства є забезпечення його життєдіяльності. Однією зі складових останньої є фінансова безпека підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій таких дослідників як О. І. Барановський [1], І. А. Бланк [2], З. М. Васильченко, І. П. Васильченко [3], К. С. Горячева [4], Ю. Г. Лысенко, С. Г. Мищенко, Р. А. Руденский, А. А. Спиридонов [5], Л. С. Мартюшева [6], М. Ю. Погосова [8], В. В. Шелест [10], Р. С. Папехін [7], Н. С. Самбуріна [9], дозволив встановити, що на сьогоднішній день вчені по-різному трактують це поняття і внаслідок цього по-різному підходять

до його забезпечення, оскільки в основному їх дослідження спрямовано на вдосконалення теоретичних положень та методичних підходів до антикризового управління підприємством. Втім достатньо очевидно, що останнє стає потрібним лише тоді, коли підприємство вже опинилося у стані фінансової небезпеки, – а головним, в умовах мінливості та невизначеності ринкового середовища, є недопущення цього.

Метою статті є обґрунтування визначення поняття «фінансова безпека» як на рівні держави, так і на рівні підприємства.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Фінансову безпеку підприємства досліджують як основний елемент та умова системи його економічної безпеки. На жаль, поняття «фінансова безпека» як самостійний об'єкт управління в літературі поки що не має гідного висвітлення.

Не існує єдиного загального визначення поняття «фінансова безпека» як на рівні держави,

так і на рівні підприємства. Є низка формулювань цього поняття на рівні державної безпеки, які розкривають його суть і дають підхід до терміну «фінансова безпека підприємства».

Так, К. С. Горячева акцентує на тому, що фінансова безпека підприємства виявляється у наявності такого фінансового стану, який характеризується збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатнім обсягами фінансових ресурсів, а також забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [4].

З. М. Васильченко, І. П. Васильченко наголошують, що фінансова безпека підприємства – це і є сама захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на всіх рівнях фінансових відносин [3].

Р. С. Папехін стверджує, що фінансова безпека – визначає певний стан фінансової стабільності, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, характеризується можливістю підприємства протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам [7].

М. Ю. Погосова, В. С. Лебедева акцентують увагу на тому, що фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки підприємства, яка являє собою такий стан підприємства, що:

- забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- дозволяє самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію;
- забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- дозволяють ідентифікувати небезпеки та загрози стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення;
- має бути оцінена якісними та кількісними показниками, які мають граничні значення [8].

В. В. Шелест стверджує, що фінансова безпека підприємства – це такий фінансовий стан, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх впливів, дозволяє забезпечити ефективну діяльність підприємства за рахунок оптимального залучення майна, переданого установниками в управління в довгостроковому періоді [10].

Н. С. Самбуріна вважає, що фінансова безпека підприємства – це стан захисту від загроз, що виникають у процесі його розвитку та функціонування, як суб'єкт фінансових відносин [9].

На наш погляд, І. А. Бланк подає найбільш комплексний підхід до визначення поняття «фінансова безпека підприємства» та виокремлює такі його характеристики:

– фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки, в загальному складі елементів економічної безпеки;

– фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображають рівень його фінансової захищеності;

– об'єктом забезпечення фінансової безпеки є сформована система пріоритетних фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі фінансової діяльності;

– важливим цільовим спрямуванням системи фінансової безпеки підприємства є створення необхідних фінансових передумов стійкого зростання підприємства в поточному і перспективному періодах;

– основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру його фінансовим інтересам;

– система фінансової безпеки конкретного підприємства припускає диференційований рівень кількісних і якісних параметрів захищеності фінансових інтересів;

– фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність вадливих фінансових пропозицій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів [2].

О. І. Барановський стверджує, що фінансова безпека – це рівень захищеності фінансових інтересів [1].

Л. С. Мартюшева запропонувала досліджувати фінансову безпеку підприємства як кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його зростання в поточному і перспективному періодах [6].

Висновок. Виходячи з проведеного аналізу поглядів науковців стосовно визначення поняття «фінансова безпека», фінансову безпеку підприємства слід досліджувати, як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємства в поточній та стратегічній перспективах.

Відмінностями запропонованого визначення від існуючих є:

- по-перше, прагнення визначити поняття того, що забезпечення фінансової безпеки під-

приємства є діяльністю фінансового менеджменту з безпеки;

– по-друге, визначення є показником оцінки забезпечення фінансової безпеки підприємства – зріст капіталу власник (акціонерів) підприємства в розмірі, що необхідний для розвитку підприємницької діяльності та визначений у поточних і перспективних планах.

Таким чином, фінансова безпека є універ-

сальною категорією, яка відображає захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином, оскільки проявляється через захищеність діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосовуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / О. І. Барановський. — К. : Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2000. — 36 с.

2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. — К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. — 784 с.

3. Васильченко З. М., Васильченко І. П. Теоретична концепція оцінки економічної безпеки банку / З. М. Васильченко, І. П. Васильченко // Банківська справа. — 2006. — № 4. — С. 36.

4. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / К. С. Горячева — К. : Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2006. — 20 с.

5. Механизмы управления экономической безопасностью / Ю. Г. Лысенко, С. Г. Мищенко, Р. А. Руденский, А. А. Спиридонов / Под ред.

Ю. Г. Лысенко. — Донецк : ДонНУ, 2002. — 178 с.

6. Мартюшева Л. С. Фінансова безпека підприємства / Л. С. Мартюшева, Т. Е. Петровська, Н. І. Трихліб // Комунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб. Выпуск 71. Серия: Экономические науки. — К. : «Техніка», 2006. — С. 235–238.

7. Папехін Р. С. Индикаторы финансовой безопасности предприятия / Р. С. Папехін. — Волгоград : Волгоградское научное изд-во, 2007. — 16 с.

8. Погосова М. Ю. Аналіз методичного забезпечення оцінювання фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / М. Ю. Погосова, В. С. Лебедева // Экономические науки. — Режим доступа : <http://www.rusnauka.com>.

9. Самбуріна Н. С. Аналіз фінансової складової безпеки підприємства / Н. С. Самбуріна. — Х. : Изд. ХНЕУ, 2006.

10. Шелест В. В. Управління фінансовою безпекою довірчого товариства / В. В. Шелест // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 3. — С. 181–184.